

ROMÂNIA
TRIBUNALUL BUCUREȘTI - SECȚIA a IV-a CIVILĂ
SENTINȚA CIVILĂ NR. 1778
ȘEDINȚA PUBLICĂ DIN DATA DE 16.12.2022
TRIBUNALUL CONSTITUIT DIN:
PREȘEDINTE: MĂDĂLINA ANDREEA BÎRLOG
GREFIER: BOGDAN CONSTANTIN STAMATE

Din partea Ministerului Public – Direcția Națională Anticorupție participă procuror Ghimici Anca.

Pe rol se află soluționarea cererii de chemare în judecată formulate de reclamantul Roșu Robert Mihăiță în contradictoriu cu pârâții Statul Român prin Ministerul Finațelor și Direcția Națională Anticorupție, cauza având ca obiect „pretenții”.

La apelul nominal făcut în ședință publică, au răspuns reclamantul personal, care prezintă C.I., datele acestuia de identificare fiind consemnate în caietul grefierului de ședință și asistat de avocat cu împuternicire avocațială la dosar, și pârâtul, prin consilier juridic care depune delegație la dosar.

Procedura de citare este legal îndeplinită.

S-a făcut referatul cauzei de către grefierul de ședință care învederează obiectul cauzei, stadiul procesual și modalitatea îndeplinirii procedurii de citare, după care:

Se prezintă martorii Hrisafi-Josan Ioana Amalia și Ionescu Nicoleta, care prezintă C.I., datele acestora de identificare fiind consemnate în caietul grefierului de ședință.

Tribunalul procedează la audierea pe rând a martorilor Hrisafi-Josan Ioana Amalia și Ionescu Nicoleta, declarațiile acestora fiind consemnate, semnate și atașate în caietul grefierului de ședință.

Nemaifiind cereri de formulat sau probe de administrat, Tribunalul constată încheiată cercetarea judecătorească și acordă cuvântul atât asupra excepției lipsei calității procesuale pasive a pârâtei DNA, unite cu fondul cauzei, cât și asupra fondului cauzei.

Reclamantul, prin apărător, solicită admiterea cererii astfel cum a fost formulată, cu respectarea efectelor obligatorii ale Deciziei nr. 136/2021 pronunțate de Curtea Constituțională. Întâmpinările formulate în dosar sunt o invitație la nerespectarea Deciziei amintite. Prejudiciul solicitat de reclamant este justificat de o serie de criterii, multe fiind definite chiar în Codul de procedură penală, în art. 540. Prezenta speță este scoasă din contextul tuturor celorlalte spețe pronunțate în baza articolului amintit, din anul 1997 până în prezent. Un prim element deosebit este cel definit de art. 540 alin. 1 Cod procedură penală, respectiv durata. Majoritatea spețelor pronunțate anterior se referă la o perioadă de arest preventiv, de câteva luni, în prezenta speță fiind vorba despre peste un an de încarcerare în sistem penitenciar, la Rahova. Al doilea criteriu îl reprezintă suferințele fizice și psihice ce au fost cauzate, atât asupra reclamantului cât și asupra familiei sale. Un alt element al agravării răspunderii este reprezentat de profesia pe care reclamantul o are, avocatura fiind o meserie ce se construiește pe reputație. Al patrulea criteriu este reprezentat de notorietatea cazului. Astfel, notorietatea cazului agravează răspunderea întrucât toată lumea a știu că reclamantul, avocat fiind, a petrecut un an în penitenciar. Există societăți de avocatură concurente care au capitalizat pe acest aspect. Al cincilea criteriu de agravare a răspunderii este reprezentat de existența unor tratamente inumane și degradante. Una este să fii privat de libertate într-un spațiu cu condiții umane și alte este să fii privat în mod nelegal de libertate într-un spațiu fără condiții umane, astfel cum este penitenciarul în care reclamantul a fost încarcerat. Un stat de drept este acela care își recunoaște și sancționează propriile erori. Simpla soluție de achitare nu reprezintă o compensație pentru privarea nelegală de libertate. Reparația trebuie să fie una echitabilă și aspră față de greșeala comisă. Cu privire la răspunderea pârâtului

DNA, arată că acesta a fost chemat doar în subsidiar, răspunderea în principal fiind a Statului Român. Depune la dosarul cauzei concluzii scrise.

Pârâtul Statul Român, prin consilier juridic, cu privire la elementul notorietății, ca argument al daunelor solicitate, arată că nu a observat ca acest element să fie expus în cererea de chemare în judecată. Din punctul său de vedere, pentru acest aspect, reclamantul ar fi trebuit să cheme în judecată publicațiile de presă care au răspândit informațiile păgubitoare. Arată că prezenta cauză nu pică sub incidența art. 539 Cod procedură penală întrucât nu au fost constatate ca fiind nelegale măsurile restrictive de libertate. Nici Decizia nr. 136 a Curții Constituționale nu are aplicabilitate în prezenta speță întrucât instanțele civile nu sunt scutite în a cerceta legalitatea ori nelegalitatea unor măsuri dispuse în procesul penal. Dacă Tribunalul va aprecia că art. 539 Cod procedură penală și Decizia nr. 136 a Curții Constituționale se aplică în prezenta cauză, solicită Tribunalului să aprecieze asupra cuantumului și a justeții daunelor solicitate. Prin apărări au fost invocate spețe asemănătoare, ca timp al privării de libertate, prin care CEDO a acordat daune modice, de 4-5.000 de euro. De asemenea, solicită respingerea excepției lipsei calității procesuale pasive a pârâtei D.N.A. Solicită Tribunalului să aibă în vedere toate aspectele expuse în întâmpinare.

Reprezentantul Ministerului Public – Direcția Națională Anticorupție solicită admiterea în parte a acțiunii formulate. Reclamantului i-a fost cauzat un prejudiciu moral care justifică acordarea de despăgubiri bănești, Tribunalul urmând a avea în vedere criteriile prevăzute de art. 540 alin. 1 Cod procedură penală, precum și criteriile subiective. Tribunalul urmează a avea în vedere și Decizia civilă nr. 2248/2016 a Î.C.C.J., precum și jurisprudența altor instanțe, cum ar fi Decizia civilă 4505/2008 a Î.C.C.J sau deciziile CEDO. Cu privire la daunele materiale solicitate în contradictoriu cu D.N.A., solicită respingerea acestui capăt de cerere ca fiind formulat împotriva unei persoane fără calitate procesuală pasivă.

Tribunalul reține cauza spre soluționare.

TRIBUNALUL

Deliberând, reține:

Prin **cererea** înregistrată pe rolul Tribunalului București Secția a IV-a la data de 20.05.2022, sub nr. 13588/3/2022, reclamantul Roșu Robert Mihăiță în contradictoriu cu pârâții Statul Român prin Ministerul Finanțelor și Direcția Națională Anticorupție, a solicitat instanței ca prin hotărârea ce o va pronunța să dispună:

A. în temeiul art. 539, art. 540 - 542 Cod procedură penală, obligarea pârâtului Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice:

- la plata sumei de 500.000 lei reprezentând daune morale pentru privarea nelegală de libertate prin arest preventiv și arest la domiciliu în perioada 9.12.2015 - 11.03.2016;

- la plata sumei de 5.000.000 lei reprezentând daune morale pentru privarea nelegală de libertate la penitenciarele Rahova și Jilava în perioada 17.12.2020 - 23.11.2021 și la plata dobânzii legale aferente sumelor acordate, de la data formulării cererii de chemare în judecată și până la data plății integrale a acestora;

B. în temeiul art. 539, art. 540 - 542 Cod procedură penală, obligarea pârâtului Statul Român, prin Ministerul Finanțelor Publice și, în subsidiar, în temeiul art. 276 alin. (6) Cod procedură penală coroborat cu art. 453 C. pr. Civ. și art. 1.349 C. civ., obligarea pârâtei Direcția Națională Anticorupție și a pârâtului Statului Român, prin Ministerul Finanțelor Publice, la plata sumei de 2.282.952 lei reprezentând daune materiale constând în cheltuieli cu avocați, transport și cazare și onorarii pentru experți judiciari și expertiza pe perioada procesului penal precum și la plata dobânzii legale aferente sumelor acordate, de la data formulării cererii de chemare în judecată și până la data plății integrale a acestora;

- obligarea pârâților la plata cheltuielilor de judecată;

În motivarea cererii reclamantul a arătat că, urmare a participării sale în calitate de avocat într-un dosar civil, având ca obiect restituirea unor proprietăți deținute de fostul Rege al României

Carol al II-lea, a fost cercetat, împreună cu alte persoane, de către DNA Brașov, în dosarul de urmărire penală nr. 259/P/2015. Ancheta a fost începută la data de 05.11.2015 și a fost finalizată la data de 17.05.2016, prin sesizarea Curții de Apel Brașov prin rechizitoriu. La data de 09.12.2015, începând cu ora 07:05, DNA Brașov a efectuat o percheziție domiciliară la sediul profesional al TZA. Cu încălcarea art. 35 din Legea 51/1995, la percheziție nu au fost prezenți procurorii de caz, David-Deca Comei și Munteanu Monica. Ofițerii de poliție au sigilat 32 de birouri ale avocaților și au ridicat zeci de medii de stocare digitală, având astfel acces la toate informațiile care sunt protejate de principiul confidențialității comunicării avocat - client. Marea majoritate a acestor informații nu aveau nicio legătură cu dosarul penal, fiind vorba de acte juridice și informații confidențiale ale unor sute de alți clienți. Fără să fi fost citat vreodată, în aceeași zi de 09.12.2015, în jurul orei 11:00, ofițerii de poliție i-au prezentat reclamantului un mandat de aducere la sediul DNA Brașov, emis în data de 08.12.2015, din acel moment fiind în permanență însoțit de către luptători mascați ai Jandarmeriei, și interzicându-i-se părăsirea biroului de avocați. Percheziția a luat sfârșit după 12 ore.

Reclamantul a arătat că la sediul DNA Brașov i-au fost prezentate acuzațiile. Toată ancheta penală în ceea ce îl privește a fost pornită și condusă pe baza următoarei premise, formulată foarte general, a cărei origine nu este una probatorie: pentru că Al României Paul Philippe nu ar fi avut dreptul să primească bunurile pe care le revendica, întrucât nu ar fi avut calitatea de succesori al fostului Rege Carol al II-lea, el nu avea dreptul ca un avocat să îi susțină interesele. Parchetul a apreciat că avocatul trebuia „să știe că acest client nu are drepturi” și „ar fi trebuit să se abțină” de la a presta servicii avocațiale. În această viziune, contrară ideii de justiție și de stat de drept, avocatul care s-ar fi angajat să susțină cererile pretins ilegale, devenea participant la un act ilegal, săvârșind o faptă penală. În noaptea de 10.12.2015, în intervalul orar 01:10 - 03:45 reclamantul a dat o declarație privitoare la acuzații, prin care a arătat faptul ca activitățile întreprinse, în calitate de avocat al lui Paul Philippe, nu au avut vreo conotație infracțională, opiniile legale exprimate fiind confirmate în numeroase rânduri de către instanțele de judecată, iar serviciile juridice au reprezentat activități profesionale firești.

Reclamantul a mai arătat că procurorul de caz i-a sugerat să recunoască faptele pentru care este acuzat și de asemenea, i-a sugerat să formuleze denunțuri împotriva unor persoane publice. Întrucât reclamantul a refuzat, la ora 04:30, procurorul de caz a dispus reținerea sa pentru 24 de ore. Cu ocazia transferului către sediul centrului de reținere și arestare preventivă din Brașov, reclamantul a fost obligat să iasă încătușat din sediul DNA Brașov, pe ieșirea principală și să urce într-o dubă. Jandarmii și reprezentanții DNA Brașov au anunțat cu voce tare presa aflată în fața clădirii faptul că persoanele reținute urmează să fie conduse peste câteva minute către mașina de transport, lăsând în mod voluntar timp suficient ziaristilor chemați să pregătească camerele de luat vederi și aparatele de fotografiat. În ceea ce privește măsurile preventive dispuse în cursul urmăririi penale, procurorii de caz au formulat o propunere de arestare pentru 30 de zile împotriva reclamantului, împreună cu alte 4 persoane puse sub acuzare în aceeași zi. La data de 11.12.2015, în lipsa unor probe solide ale vinovăției invocate de către DNA Brașov, dar sub promisiunea expresă a Parchetului de a face acte de cercetare în ritm alert și a prezenta alte probe ale presupusei vinovății, Curtea de Apel Brașov a dispus luarea măsurii arestului la domiciliu față de reclamant. Subsecvent, măsura arestului la domiciliu a fost prelungită de la data de 10.01.2016 până la data de 11.03.2016, prin trei încheieri ale Curții de Apel Brașov.

Prin încheierea definitivă nr. 338/11.03.2016, ÎCCJ a admis contestația reclamantului și a desființat măsura arestului la domiciliu. În esență, instanța supremă, analizând întreg materialul probator și toate susținerile procurorilor, a reținut că nu există probe care să confirme suspiciunea comiterii vreunei infracțiuni de către reclamant și că, în realitate, faptele imputate acestuia nu reprezintă decât activități pur avocațiale, derulate în limitele legii. Prin încheierea amintită, judecătorul a admis contestația reclamantului fără luarea vreunei alte măsuri preventive, menținând însă, măsurile luate față de alți inculpați. În concluzie, în sensul art. 539 Cod procedură penală, durata privării nelegale de libertate a reclamantului în privința măsurilor preventive a fost de 94 de zile, începând de la data de 9.12.2015 și până la 11.03.2016. Această privare de libertate

a constat în o zi de arest într-un centru de arest preventiv din Braşov şi ulterior, alte 93 de zile în arest la domiciliu. La data de 16.03.2016, procurorul a dispus măsura controlului judiciar, invocându-se extinderea acuzaţiilor faţă de reclamant prin raportare la terenul din Snagov. Această ordonanţă de luare a măsurii controlului judiciar a fost desfiinţată de Curtea de Apel Braşov prin încheierea nr. 13/24.03.2016, care a reţinut că nu se mai putea dispune o nouă măsură preventivă, din moment ce anterior, Înalta Curte analizase toate temeiurile de fapt şi de drept şi nu dispusese o altă măsură preventivă.

Reclamantul a mai menţionat, în continuare că au fost dispuse popri şi sechestre asigurătorii asupra tuturor bunurilor sale mobile şi imobile, băncile au anulat cardurile pe care le deţinea şi au refuzat să mai colaboreze cu reclamantul.

Faza de urmărire penală a fost finalizată prin rechizitoriul emis la data de 17.05.2016, reclamantul fiind trimis în judecată pentru comiterea următoarelor infracţiuni: constituirea unui grup infracţional organizat, trafic de influenţă, complicitate la spălarea de bani, complicitate la abuz în serviciu.

Cu privire la rechizitoriu, reclamantul a arătat că procurorii au afirmat că un avocat care acordă asistenţă juridică unui client care în opinia parchetului nu are dreptate, constituie un grup infracţional cu acesta. Un avocat care formulează cereri „nefondate” este complice la abuz în serviciu, dacă cererile sale sunt admise; un avocat care îi prezintă unui potenţial client reputaţia şi experienţa sa, comite un trafic de influenţă; un avocat care asistă un client în faţa notarului cu prilejul încheierii unui contract, este complice la spălarea banilor. Toate acestea nu se pot datora unei simple erori de raţionament juridic, ci se datorează relei credinţe şi intenţiei unor instituţii ale Statului Român de a încerca să obţină condamnarea unei persoane nevinovate.

Adevărata raţiune a trimiterii reclamantului în judecată a fost refuzul de a colabora în sensul cerut, având în vedere că în 11.03.2016, ÎCCJ stabilind deja că nu există nicio probă care să creeze vreo suspiciune rezonabilă de participare a reclamantului la comiterea unor infracţiuni, şi că faptele imputate reprezintă doar activităţi pur avocaţiale, exercitate conform legii care reglementează profesia de avocat, aspecte confirmate şi de încheierea Curţii de Apel Braşov nr. 13/24.03.2016. Singurele discuţii cu procurorul Deca au fost despre formularea unor denunţuri, însoţite de ameninţarea cu reţinerea, sechestrul, etc. Exceptând prima întâlnire, când ordonanţa de arestare era deja redactată şi când i-a spus expres că ştie că este nevinovat, în cele 3-4 întâlniri avute ulterior, reclamantul nu a fost întrebat nimic despre acuzaţii sau despre actele încheiate sau despre opiniile juridice formulate. În schimb, i s-a cerut în mod repetat să facă denunţuri împotriva mai multor clienţi ai firmei de avocaţi, a judecătorilor ÎCCJ care au pronunţat hotărârea în dosarul de exequatur (litigiu în care reclamantul nu a desfăşurat activităţi în faţa Înaltei Curţi), a celorlalţi inculpaţi şi a unor colegi avocaţi, urmând „să i se uşureze situaţia în dosar”. Reclamantul a explicat că nu cunoaşte fapte de natură infracţională comise de către aceste persoane. Aceste acţiuni i-au creat certitudinea că refuzul categoric de a deveni un delator mincinos a contat enorm în inculparea sa.

Reclamantul a arătat că în faza de judecată, în prima instanţă, a fost achitat pentru toate capetele de acuzare. Astfel, prin Sentinţa penală nr. 39/27.06.201912, Curtea de Apel Braşov a statuat că a desfăşurat activităţi normale, conforme legii, de reprezentare şi asistenţă juridică specifice calităţii de avocat, că nu există probe că ar fi cunoscut săvârşirea de către vreun alt inculpat a unor infracţiuni de corupţie sau asimilate acestora şi nici că ar fi urmărit, prin faptele sale, înlesnirea săvârşirii unor astfel de infracţiuni. În substanţă, instanţa de fond a reţinut că Paul Philippe avea dreptul la retrocedarea celor două bunuri, aşa cum instanţele civile decisese definitiv, dar că aceasta nu exclude posibilitatea săvârşirii unor infracţiuni, traficul de influenţă sau darea de mită putând fi comise chiar şi pentru îndeplinirea unui act legal ce intră în atribuţiile de serviciu ale funcţionarului, cum ar fi situaţia în care se doreşte accelerarea procedurilor faţă de cursul lor firesc, prin aceeaşi hotărâre s-a constatat autoritatea de lucru judecat a patru hotărâri judecătoreşti irevocabile pronunţate în materie civilă.

D.N.A. Braşov a promovat apel împotriva sentinţei Curţii de Apel Braşov, criticând şi soluţiile de achitare dispuse, instanţa de control judiciar readministrând doar proba testimonială,

iar prin Decizia ÎCCJ nr. 382/A/17.12.2020, reclamantul a fost condamnat, în apel, la pedeapsa închisorii de 5 ani, pentru două dintre infracțiunile menționate în rechizitoriu - constituirea unui grup infracțional organizat și complicitate la abuz în serviciu în legătură cu bunul Ferma Băneasa, menținându-se achitarea pentru celelalte acuzații (trafic de influență și complicitate la abuz în serviciu în legătură cu bunul Pădurea Snagov).

Reclamantul a învederat Tribunalului că a fost încarcerat în ziua de 17.12.2020 și a executat, în regim de detenție, 341 de zile de închisoare în penitenciarele de maximă siguranță Rahova și Jilava, până în data de 23.11.2021. Astfel, a menționat că fost încarcerat la penitenciarul Rahova în perioada 17.12.2020 - 29.10.2021 și ulterior, după acordarea de către judecătorul de supraveghere a regimului semideschis de detenție, a fost transferat la penitenciarul Jilava, unde a fost închis în perioada 29.10.2021 - 23.11.2021. Condamnarea nedreaptă a reclamantului a generat reacții importante din partea corpului profesional al avocaților, dar și a altor profesii juridice. Până la data eliberării, zeci de organisme profesionale la nivel național și mii de avocați și-au exprimat revolta față de Decizia de condamnare la 5 ani de închisoare cu executare a unui avocat, pentru fapta de a fi susținut niște opinii cu caracter juridic, pentru că și-a exercitat profesia.

La data de 23.11.2021, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursul în casație formulat de reclamant în dosarul nr. 1804/1/2021 și a dispus achitarea sa definitivă, prin Decizia nr. 534/23.11.2021. Urmare a acestei Decizii, reclamantul a fost eliberat din închisoare, fiind considerat nevinovat și achitat pentru toate acuzațiile ce-i fuseseră aduse. Instanța de recurs în casație a (re)confirmat că faptele (activitățile avocațiale prestate) pentru care fusese condamnat nu sunt prevăzute de legea penală.

Astfel, reclamantul a fost privat de libertate timp de 435 de zile, fără să fie vinovat de comiterea vreunei infracțiuni, iar pentru această faptă, Statul Român poartă responsabilitatea legală: 94 de zile de privare nelegală de libertate dispusă prin măsuri preventive începând cu data de 09.12.2015 și până la data de 11.03.2016 (o zi arest preventiv la Brașov și 93 de zile, arest la domiciliu), și 341 de zile privare nelegală de libertate în regim de detenție la penitenciarele Rahova și Jilava, începând cu data de 17.12.2020 până la data de 23.11.2021.

Reclamantul a menționat că cererea de chemare în judecată dedusă judecății cu privire la daunele morale suferite pentru privarea nelegală de libertate, este întemeiată pe norma specială, art. 539 C.proc.pen. care se află în strânsă corelare cu art. 5 din Convenția EDO, precum și cu art. 9 C.proc.pen. A invocat, de asemenea, și decizia interpretativă a Curții Constituționale nr. 136/2021, precum și considerentele deciziei nr. 11/2020 a ÎCCJ pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

Reclamantul a arătat că faptul că a fost privat în mod nelegal de libertate, fiind ulterior achitat definitiv prin Decizia nr. 534/23.11.2021, este suficient pentru a reține existența faptei ilicite de privare nelegală de libertate, așadar pentru angajarea răspunderii obiective a Statului Român, sub aspectul reparațiilor ce se acordă celui care a suferit în mod injust de pe urma unei privări nelegale de libertate. De altfel, chiar dacă acest fapt excede analizei legale presupuse de prezenta acțiune, considerentele Deciziei nr. 534/23.11.2021 sunt elocvente pentru a caracteriza gravitatea abuzului comis împotriva reclamantului. Este, așadar, de necontestat că pârâțul Statul Român se face vinovat de comiterea unei fapte ilicite, constând în privarea sa nelegală de libertate pentru o durată totală de 435 de zile, aspect de natură să determine angajarea răspunderii sale. În speță, procesul penal fiind finalizat, sunt aplicabile prevederile sus-menționate, fiind îndeplinite toate condițiile de exercitare a acțiunii civile, prevăzute de art. 32 alin. (1) C. pr. civ., inclusiv cea privind calitatea procesuală pasivă a Statului Român, prevăzută de dispozițiile art. 540 alin. (5) C. pr. pen., deoarece prin trimiterea reclamantului în judecată s-a stabilit un raport juridic litigios, chiar dacă de natură penală, între Stat și acesta.

Cu privire la prejudiciul suferit, reclamantul a arătat că durata privării sale de libertate a fost de aproximativ 1 an și 3 luni, o durată considerabilă de timp în care a fost eliminat din societate fără a-și putea exercita profesia și a fost separat de familie aproximativ un an. Hotărârea de condamnare, măsura de privare sau de restrângere de libertate i-au marcat reclamantului dramatic existența, pe toate planurile vieții, simțindu-se umilit de autoritățile Statului Român,

nedreptățit în ciuda existenței atâtor argumente de fapt și de drept care demonstau fără dubiu nevinovăția sa, condițiile inumane din cadrul penitenciarelor accentuând starea de nedreptate și sentimentul de abandon de către Statul al cărui cetățean este. Condițiile dificile, chiar inumane din penitenciarele românești sunt bine-cunoscute. CEDO a constatat încă din 2017 că România are prea puține celule și prea mulți deținuți. Un deceniu mai târziu, doar un penitenciar (Găești) din 45 respectă normele europene. Deținuții au fost compensați până în 2019 cu zile de libertate în baza recursului compensatoriu, care între timp a fost abrogat.

În continuare, reclamantul a detaliat condițiile în care a fost deținut, precum și drama familiei sale și a copiilor săi minori, impactul asupra acestora și traumatizarea lor continuă cauzată și de notorietatea cazului.

Cu privire la aprecierea cuantumului prejudiciului, reclamantul a arătat că în jurisprudență s-a apreciat că „în lipsa unor criterii legale de stabilire a cuantumului daunelor morale cuvenite în cazul îndeplinirii condițiilor răspunderii civile delictuale, fixarea acestui cuantum rămâne la aprecierea instanței”. Potrivit Deciziei de speță nr. 2709/2011, „Înalta Curte a constatat că daunele morale acordate reclamantilor sunt rezultatul unei aprecieri rezonabile și echitabile de natură să ofere o anumită satisfacție compensatorie pentru prejudiciul moral suferit”. Efectul evenimentelor în plan psihologic, rănilor emoționale profunde și reflectarea lor în viața exterioară a individului sunt dificil de probat, întrucât fiecare percepe lucrurile în felul său personal, subiectiv, după cum sunt dificil de cuprins și înțeles chiar de către judecător, care cântărește o situație de fapt descrisă de subiectul care a parcurs-o, la un anumit interval de timp de când aceasta s-a petrecut și când intensitatea trăirilor este diminuată.

În ceea ce privește prejudiciul moral suferit ca urmare a celor 94 de zile de privare de libertate prin măsuri preventive, apreciază că suma de 500.000 lei este menită să acopere prejudiciul cauzat, iar în privința prejudiciului moral suferit ca urmare a executării celor 341 de zile de detenție la penitenciarele Rahova și Jilava, consideră că suma de 5.000.000 lei este menită să îl acopere. A mai menționat că prejudiciul este unul cert.

Cu privire la prejudiciul material, solicitare fundamentată tot pe prevederile art. 539 C.proc.pen, reclamantul a arătat că fiind privat de libertate timp de aproximativ 1 an și 3 luni, activitatea sa profesională a fost grav afectată, neputând avea venituri. Beneficiul nerealizat aferent acestei perioade, ca urmare a faptelor ilicite imputate, nu face însă, obiectul prezentei cereri de chemare în judecată, reclamantul limitându-se la solicitarea de obligare a pârâților la plata cheltuielilor de judecată provenite din litigiul penal. Totodată, în privința cheltuielilor judiciare la care a fost obligat la momentul condamnării, acestea au fost deja recuperate, Administrația Finanțelor Publice Sector 1, adică o instituție a Statului acceptând cererea reclamantului de transfer al sumei de 35.500 lei (achitați de reclamant cu titlul de cheltuieli judiciare la care a fost obligat prin Decizia nr. 382/A/17.12.2020) în Contul Unic, adică de compensare a sumei achitate deja Statului, cu obligații fiscale curente.

A mai arătat că suma de 2.282.952 lei solicitată, a rezultat din următoarele:

- Suma de 2.264.390 lei, pretinsă cu titlu de onorariu avocațial pe o durată de 6 ani, în vederea realizării apărării obligatorii;
- Suma de 18.562 lei, contravaloarea cazărilor, transportului, precum și onorariilor experților judiciari.

Toate cheltuielile cu titlu de onorariu avocațial, dar și celelalte cheltuieli au fost achitate de societatea de avocatură Țucă, Zbârcea și Asociații, onorariile avocațiale fiind aferente unui volum semnificativ de muncă a avocaților apărători, care sunt și cadre universitare.

Legătura de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu rezultă “ex re”, din însăși săvârșirea faptei prin vătămarea valorilor sociale ocrotite de normele naționale și internaționale mai sus enumerate.

Vinovăția pârâților rezultă din săvârșirea faptelor ilicite descrise mai sus. În speță, nu se poate reține nicio cauză care ar putea înlătura caracterul ilicit al faptelor de privare în mod nelegat de libertate.

În drept au fost invocate dispozițiile art. 539, art. 540 - 542 C. pr. pen., art. 276 alin. (6) C. pr. pen. coroborat cu art. 453 C. pr. Civ., art. 23 alin. (1) din Constituția României, art. 5 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, OG nr. 13/2011.

În dovedire reclamantul a solicitat încuviințarea probei cu înscrisuri, care au fost atașate la dosar, în copie certificată pentru conformitate, precum și a probei testimoniale, prin audierea a doi martori.

Prin **întâmpinarea** formulată la data de 05.08.2022, pârâtul Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția Națională Anticorupție, a solicitat respingerea acțiunii în contradictoriu cu Direcția Națională Anticorupție, ca fiind îndreptată împotriva unei persoane fără calitate.

Pârâtul a invocat excepția lipsei calității sale procesuale pasive, arătând că în nicio situație normele procedural penale nu rețin vreo circumstanță în care unitatea de parchet care a întocmit rechizitoriu prin care inculpatul a fost trimis în judecată să cadă în pretenții cu privire la cheltuielile de judecată. Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția Națională Anticorupție nu a avut calitatea de parte în procesul penal în discuție, părți în procesul penal fiind, conform art. 32 alin. (2) din Codul de procedură penală, doar inculpatul, partea civilă și partea responsabilă civilmente. Mai mult, este de reținut că normele legale au în vedere situația în care intervine o faptă personală a unui subiect procesual care declanșează activitatea judiciară, provocând cheltuieli pe care trebuie să le suporte. Inexistența unei obligații de restituire în sarcina unei părți din proces transferă obligația suportării cheltuielilor judiciare în sarcina statului, ca urmare a obligației acestuia de a desfășura activitatea de administrare a justiției, în sens larg.

În consecință, obligația statului are un caracter subsidiar, intervenind ori de câte ori legea nu a stabilit această obligație în sarcina altcuiva, instanța fiind aceea care stabilește în mod concret dacă este cazul sau nu ca statul să fie răspunzător de cheltuielile judiciare, însă, în nici un context, parchetul care a dispus trimiterea în judecată nu poate cădea în pretenții cu privire la cheltuielile de judecată efectuate de persoana inculpată. Calitatea procesuală presupune justificarea dreptului sau a obligației unei persoane de a participa ca parte în procesul civil, iar sarcina justificării calității procesuale, active sau pasive, aparține neîndoielnic persoanelor care sesizează instanța cu o pretenție, adică reclamantul. Conținutul calității procesuale se raportează la acele împrejurări de fapt sau de drept care conferă unei persoane dreptul de a participa la activitatea judiciară.

Pârâtul a mai arătat că reclamantul nu se poate prevala nici de dispozițiile art.1373, art. 1381-1386 din Codul civil, care au un caracter general și sunt aplicabile cauzelor în care o persoană a suferit un prejudiciu din culpa altor persoane fizice sau juridice și care are dreptul la repararea integrală a acestui prejudiciu, exceptând aplicabilitatea normei speciale pentru simplul considerent că reclamantul nu îndeplinește condițiile legale prevăzute de legea procesual penală pentru a i se acorda despăgubiri, ca urmare a unei erori judiciare.

A mai arătat pârâtul că pentru antrenarea răspunderii obiective a statului, fundamentată pe obligația de garanție a acestuia față de riscul de activitate a serviciului public de justiție, este necesar să existe o hotărâre care să fi statuat asupra răspunderii penale sau disciplinare a procurorului (judecata finalizată cu o asemenea hotărâre trebuind să aibă un astfel de obiect al investiției și al dezlegării jurisdicționale). Totodată, antrenarea răspunderii statului sub aspectul suportării cheltuielilor judiciare, fundamentată pe o presupusă culpă procesuală a acestuia, dedusă din soluția de achitare a instanței penale, ar conduce la concluzia săvârșirii unei fapte ilicite din partea organului judiciar penal ori de câte ori soluția instanței nu ar confirma actul de inculpare. În felul acesta, pe de o parte, s-ar ignora specificul cercetării judecătorești care permite administrarea de probe suplimentare în apărare, inclusiv valorificarea nulităților actelor procedurale, iar pe de altă parte, s-ar impune procurorului ca la data întocmirii rechizitoriului și punerii în mișcare a acțiunii penale să aibă certitudinea unei condamnări penale. (I.C.C.J., Secția I civilă, decizia nr. 543 din 26 februarie 2020).

Față de aceste aspecte, pârâtul a solicitat admiterea excepției lipsei calității procesuale pasive a Ministerului Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția

Națională Anticorupție și respingerea acțiunii ca fiind introdusă împotriva unei persoane lipsite de calitate procesuală pasivă.

În drept au fost invocate dispozițiile art. 205 și urm. Cod procedură civilă.

În dovedire au fost anexate înscrisuri (f. 357-387).

Prin **întâmpinarea** formulată la data de 08.08.2022, pârâtul Statul Român prin Ministerul Finanțelor a invocat excepția prescripției dreptului material la acțiune în ceea ce privește solicitarea de acordare a daunelor morale destinate reparării prejudiciului suferit ca urmare a privării de libertate în perioada 09.12.2015-11.03.2016. Astfel cum rezultă din încheierea nr.338 din data de 11.03.2016, definitivă, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în dosarul nr. 153/64/2016, aflată la dosarul prezentei cauze, instanța a admis cererea de revocare a măsurii arestării preventive la domiciliu, ce l-a vizat pe reclamant.

În raport de data pronunțării încheierii penale mai sus amintite, respectiv 11.03.2016, ori în raport de data revocării măsurii controlului judiciar la 26.03.2016, dispusă de Curtea de Apel Brașov prin încheierea nr.13 pronunțată în dosarul 200/64/2016, termenul de prescripție este supus prevederilor art. 541 alin.2 Cod de procedură penală, în conformitate cu care „Acțiunea poate fi introdusă în termen de 6 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii instanței de judecată, precum și a ordonanței sau încheierilor organelor judiciare, prin care s-a constatat eroarea judiciară, respectiv privarea nelegală de libertate” și, prin urmare, acesta s-a împlinit la data de 11.09.2016, ori cel mai târziu la data de 26.09.2016, mult anterior introducerii prezentei acțiuni (20.05.2022). Astfel, a solicitat Tribunalului să constate intervenită prescripția dreptului material (la acțiune în ceea ce privește acordarea daunelor pentru privarea nelegală de libertate ori pentru restrângerea libertății reclamantului și, în consecință, să respingă ca prescrisă solicitarea acestuia.

Pe fondul cauzei, pârâtul a arătat că prezenta cauză nu se încadrează în prevederile art. 539 Cod procedură penală. Reclamantul nu și-a îndeplinit obligația prevăzută de art. 249 Cod procedură civilă de a-și susține cererea de chemare în judecată cu probe pertinente și concludente, din care să reiasă că măsurile privative/restrictive de libertate la care acesta a fost supus, ar fi fost constatate ca fiind nelegale, printr-un act de natura celor enunțate mai sus, pentru a atrage incidența în cauza pendinte a prevederilor art. 539 Cod procedura penală. Totodată, adoptarea Deciziei nr. 136/2021 de către Curtea Constituțională, nu înlătură obligația instanței civile de a verifica nelegalitatea/legalitatea măsurilor restrictive ori privative de libertate, stabilite în cadrul cercetării penale. Prin Decizia nr.136/2021, Curtea Constituțională a constatat ca fiind neconstituționale doar dispozițiile art.539 din Codul de procedură penală, iar nu și prevederile art.9 alin. (5) din partea generală a aceluiași cod, ce au un conținut identic.

Pârâtul a arătat că prin Decizia nr.45 din 30 ianuarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.199 din data de 5 martie 2018, chiar Curtea Constituțională a statuat că, în materie penală, există "o răspundere civilă obiectivă a statului pentru eroare judiciară săvârșită în condițiile art.538 și 539 din Codul de procedură penală" (paragraful 216). De asemenea, prin decizia citată (paragraful 217), Curtea a constatat că "noțiunea de eroare judiciară, astfel cum este normativizată în art.52 alin. (3) din Constituție, este o noțiune autonomă, ea trebuind interpretată atât în litera, cât și în spiritul Constituției". De asemenea, Curtea a reținut și că "textul constituțional al art.52 alin. (3) din Constituție a lăsat în marja de apreciere a legiuitorului configurarea unei soluții legislative care să facă aplicabile prevederile art.52 alin.(3) din Constituție. Tot prin decizia mai sus menționată, Curtea a statuat că noțiunea de eroare judiciară presupune o abatere de o anumită gravitate de la interpretarea și aplicarea normelor legale, indiferent că sunt de procedură sau substanțiale, dar care produce consecințe grave asupra drepturilor și libertăților fundamentale și că sfera noțiunii de eroare judiciară în materie penală acoperă atât dispozițiile art.538, cât și pe cete ale art.539 din Codul de procedură penală.

Astfel, întrucât Constituția reprezintă cel mai important izvor de drept, ea fiind fundamentul întregului sistem juridic, iar prin sintagma „în condițiile legii” - folosită în dispozițiile art.52 alin.(3) fraza a doua, așa cum am arătat mai sus, Constituția a lăsat și lasă la opțiunea legiuitorului stabilirea condițiilor procedurale în care dreptul la reparație poate fi exercitat, considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 136/2021, nu sunt suficiente pentru a

da dreptul reclamantului la reparație, din moment ce mecanismul concret de valorificare a acestui drept fundamental este reglementat prin lege organică.

Reglementarea situațiilor de excepție în care o persoană poate fi lipsită de libertate a avut în vedere obiectivul esențial al art.5, astfel cum reiese și din formularea textului, cum a fost interpretat și în practica CEDO, acela ca lipsirea de libertate să nu fie arbitrară, adică ilegală. Astfel, condiția legalității reținerii și arestării preventive este esențială pentru a se constata incidența cazului de excepție prevăzut de art.5 paragraful 1 lit. c) din Convenție. Legalitatea măsurii de lipsire de libertate este determinată de respectarea garanțiilor procesuale reglementate în paragrafele 2,3 și 4 ale aceluiași art.5, garanții care în speță au fost respectate, acestea fiind reglementate și de dreptul intern, respectiv de Codul de procedură penală.

Pârâtul a mai arătat că reclamantul nu și-a îndeplinit obligația prevăzută de art. 249 Cod procedură civilă de a-și susține cererea de chemare în judecată cu probe pertinente și concludente care să contureze existența și dimensiunea prejudiciului moral ori material efectiv suportat de către acesta. Potrivit alin.1 art.540 Cod procedură penală: „La stabilirea întinderii reparației se ține seama de durata privării de libertate sau a restrângerii de libertate suportate, precum și de consecințele produse asupra persoanei ori asupra familiei celui privat de libertate ori asupra celui aflat în situația prevăzută la art. 538. ”.

În lipsa dovedirii cumulative a tuturor acestor condiții, apreciază că solicitarea obligării Statului Român la plata daunelor morale ori materiale este nejustificată. Acordarea de daune morale ori materiale ar reprezenta o îmbogățire fără justă cauză, nefiind aceasta intenția legiuitorului, așa cum rezultă din dispozițiile Codului de procedură penală.

A mai menționat pârâtul că la cuantificarea daunelor morale, în situațiile în care instanțele apreciază că acestea se cuvin a fi acordate, se are în vedere aspectul general ce se degajă din ansamblul jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului care, în mod constant, a statuat faptul că, în privința daunelor morale, în lipsa unor criterii clare de evaluare a prejudiciului moral și de determinare a cuantumului despăgubirilor necesare acoperirii acestuia, instanța trebuie să manifeste prudență și rezonabilitate în acordarea lor. Tot astfel, în termenii Convenției Europene a Drepturilor Omului, criteriul echității în materia despăgubirilor morale are în vedere necesitatea ca persoana vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit, cu efecte compensatorii, dar, în același timp, despăgubirile să nu se constituie în amenzi excesive pentru autorii prejudiciului și nici venituri nejustificate pentru victime.

Pârâtul a susținut că în cauza penală ce l-a vizat pe reclamant, calitate de părți civile au avut și Regia Națională a Pădurilor și Institutul de Cercetare-Dezvoltare pentru Protecția Plantelor, care au avut și calitatea de apelanți, astfel cum se desprinde din conținutul Deciziei nr.382/2020 a Înaltei Curți de Casație și Justiție. Prin urmare, Statul Român prin Ministerul Finanțelor nu poate fi obligat la plata cheltuielilor de judecată efectuate de reclamant în cadrul procesului penal întrucât aceasta avea posibilitatea, conform legii, să le solicite și le obțină în condițiile mai sus arătate. Totodată, nu poate fi obligat Statul Român la plata cheltuielilor de judecată efectuate în dosarul penal ca urmare a achitării inculpatului deoarece Statul nu poate fi privit ca o parte care a pierdut un proces, iar inculpatul ca și parte care a câștigat un proces. Achitarea este expresia unei ordini de drept democratic, ce permite unei persoane acuzate să-și dovedească nevinovăția, cu respectarea garanțiilor de legalitate. Achitățile în procesul penal reprezintă dovada că justiția penală funcționează și că inculpații își pot prezenta nestingherit apărarea. Sunt situații când urmărirea penală apare ca justificată la momentul începerii sale, datorită probelor existente la acel moment, însă situația se poate schimba pe parcursul judecății și alte probe pot dovedi nevinovăția celui trimis în judecată.

Pârâtul a solicitat în principal, admiterea excepției invocate și respingerea acțiunii în consecință, iar în subsidiar, respingerea cererii de chemare în judecată ca neîntemeiată.

În drept au fost invocate dispozițiile art. 205 și următoarele Cod procedură civilă, ale prevederilor art.539-540 Cod procedură penală.

La termenul din data de 21.10.2022, tribunalul a respins ca nefondată excepția prescripției dreptului material la acțiune invocată de pârâtul Statul Român prin Ministerul

Finanțelor, a unit cu fondul excepția lipsei calității procesuale pasive invocate de pârâta DNA și a încuviințat administrarea probei cu înscrisuri, iar pentru reclamant și a probei testimoniale.

La termenul din data de 16.12.2022, a fost administrată proba testimonială, fiind audiați martorii Ionescu Nicoleta și Hrisafi – Josan Ioana.

Examinând cu prioritate excepția lipsei calității procesuale pasive a DNA, tribunalul apreciază că aceasta este fondată, urmând a o admite.

Astfel, tribunalul constată că în cauză, prin raportare la temeiul juridic invocat, art. 539 C.proc.penală, prevederile art. 541 C.proc.penală stabilesc cu claritate cadrul procesual în care se desfășoară un litigiu cum este cel de față:

„Acțiunea pentru repararea pagubei poate fi pornită de persoana îndreptățită, potrivit art. 538 și 539 (...) Pentru obținerea reparării pagubei, persoana îndreptățită se poate adresa tribunalului în a cărei circumscripție domiciliază, **chemând în judecată civilă statul, care este citat prin Ministerul Finanțelor Publice.**”

Prin urmare, în mod evident, singurul pentru care se legitimează calitatea procesuală pasivă în cauza de față este Statul Român prin Ministerul Finanțelor.

Analizând în continuare ansamblul materialului probator prin prisma cererii deduse judecății și a apărărilor formulate în cauză, tribunalul expune următoarele considerente:

În prezentarea situației de fapt, tribunalul nu va reda parcursul întregului proces penal desfășurat împotriva reclamantului, ci doar aspectele care interesează cauza. Astfel, întrucât angajarea răspunderii statului în cauza de față a fost circumscrisă doar privării nelegale de libertate, tribunalul reține următoarele:

Prin **ordonanța** din data de 08.12.2015, emisă în cadrul dosarului penal nr. 259/P/2015 aflat pe rolul Direcției Naționale Anticorupție – Serviciul teritorial Brașov, s-a dispus efectuarea urmăririi penale față de reclamant, pentru săvârșirea infracțiunii de constituire a unui grup infracțional organizat. La aceeași dată este emis un **mandat de aducere** pe numele reclamantului pentru data de 09.12.2015, pentru ca acesta să fie audiat în cauza penală menționată.

Prin **încheierea** nr. 20 din data de 11.12.2015 pronunțată de Curtea de Apel Brașov în dosarul nr. 667/64/2015, s-a dispus luarea măsurii arestului la domiciliul față de reclamant pe o durată de 30 de zile, de la data de 11.12.2015, până la data de 09.01.2016, reținându-se în privința sa că acesta era acuzat de comiterea următoarelor infracțiuni:

- Constituirea unui grup infracțional organizat;
- Trafic de influență;
- Complicitate la spălarea banilor;
- Complicitate la abuz în serviciu.

După două prelungiri succesive ale măsurii preventive, cu câte 30 de zile, prin încheierile judecătorului de drepturi și libertăți din datele de 31.12.2016 și 02.02.2016, prin **încheierea** nr. 338 din data de 11.03.2016 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în dosarul nr. 153/64/2016, a fost admisă contestația reclamantului împotriva încheierii nr. 10 din data de 05.03.2016 a Curții de Apel Brașov, fiind desființată această încheiere și respinsă propunerea de prelungire a măsurii preventive a arestului la domiciliu.

În considerentele acesteia, instanța a reținut, între altele, că „probele administrate ulterior nu au confirmat indiciile inițiale”, că „faptul că inculpatul Roșu Robert Mihăiță este avocat în cadru unei societăți de avocatură (...) consultată în ceea ce privește posibilitățile legale de restituire/retrocedare a unor bunuri către Al României Paul Phillipe de către statul român (...) nu a relevat participarea la fraudă a firmei de avocatură”, că „simpla calitate de coordonator al echipei de avocați și împrejurarea că este autorul majorității contractelor încheiate ulterior de cei doi inculpați nu-i conferă automat participarea la grupul infracțional”, că „avocatul are dreptul de a apăra interesele clientului său și, atât timp cât o face cu bună credință, nu poate fi tras la răspundere chiar dacă a fost în eroare cu privire la legalitatea unor acte sau interpretarea unor texte

de lege”, precum și că „probele nu mai confirmă o participare a inculpatului Roșu Robert Mihăiță, dincolo de atribuțiile și competențele unui avocat, la activitățile celorlalți inculpați”.

Prin **sentința penală nr. 39/27.06.2019** pronunțată de Curtea de Apel Brașov în dosarul nr. 345/64/2016, reclamantul a fost achitat pentru toate infracțiunile pentru care fusese trimis în judecată.

În considerentele acestei hotărâri judecătorești, instanța a reținut, printre altele:

„Referitor la infracțiunea de trafic de influență (...), instanța constată că probele administrate în cursul urmăririi penale și în cursul cercetării judecătorești nu confirmă săvârșirea de către inculpatul Roșu Robert Mihăiță a acestei infracțiuni.

Toate probele administrate (...) relevă faptul că inculpatul Roșu Robert Mihăiță a desfășurat o activitate normală de avocat (...) fără să fi comis vreo faptă de pretindere ori de primire a unor bunuri în schimbul promisiunii că va interveni pe lângă funcționarii publici competenți să dispună restituirea bunurilor revendicate de inculpatul AL României Paul Philippe. Toate activitățile de avocat au fost desfășurate de inculpatul Roșu Robert Mihăiță alături de alți colegi din cadrul societății de avocatură din care face parte, fără să existe vreo probă că inculpatul Roșu Robert Mihăiță a cunoscut despre înțelegerea ilicită dintre inculpații Truică Remus și Al României Paul Philippe.

(...) de asemenea, niciuna dintre convorbirile telefonice interceptate în baza mandatelor de siguranță națională sau în baza mandatelor emise de judecător (...) nu relevă aspecte legate de infracțiunea de trafic de influență care să fi fost comisă de inculpatul Roșu Robert Mihăiță în prezenta cauză. (...) ele nu relevă decât activitățile normale de avocat desfășurate de inculpatul Roșu Robert Mihăiță. (...)

Pentru aceste motive, având în vedere că din probele administrate în cursul urmăririi penale și în cursul cercetării judecătorești nu se poate deduce existența vreunei fapte de pretindere sau primirea de către inculpatul Roșu Robert Mihăiță a vreunui bun, în schimbul unei promisiuni de intervenție pe lângă funcționarii publici, instanța va reține că fapta de trafic de influență imputată acestuia nu există. Pentru acest motiv, în temeiul art. 16, alin. 1, lit. a CPP, va dispune achitarea inculpatului, deoarece nu există o faptă de pretindere sau de primire a bunurilor care să fi fost comisă de inculpatul Roșu Robert Mihăiță în schimbul promisiunii intervenției pe lângă un funcționar public.(...)

Referitor la infracțiunea de abuz în serviciu reținută de parchet în forma (...) complicității în sarcina (...) Roșu Robert Mihăiță, în legătură cu retrocedarea terenului din Pădurea Snagov. (...)

Instanța constată că probele administrate în cursul urmăririi penale și în cursul cercetării judecătorești nu confirmă săvârșirea de către (...) Roșu Robert Mihăiță a acestei infracțiuni. (...) nefiind comise acte nelegale de către funcționarii publici care au dispus cu privire la retrocedarea către Al României Paul Philippe (...), nu se poate reține nici infracțiunea de complicitate la abuz în serviciu pentru actele de ajutor sau înlesnire a acestora comise de (...) Roșu Robert Mihăiță.(...)

Referitor la infracțiunea de abuz în serviciu reținută de parchet în forma (...) complicității în sarcina (...) Roșu Robert Mihăiță, în legătură cu retrocedarea bunului Ferma Regală Băneasa. (...)

Instanța constată că probele administrate în cursul urmăririi penale și în cursul cercetării judecătorești nu confirmă săvârșirea de către (...) Roșu Robert Mihăiță a acestei infracțiuni. (...)

În consecință, nefiind comisă nicio faptă penală prin adoptarea acestei decizii (decizia nr. 30/26.09.2008 a ICDPP, n.n.), nu se poate reține nici complicitatea la infracțiunea de abuz în serviciu în sarcina celor ce au ajutat sau au înlesnit adoptarea acestei decizii. (...)

Aceleași aspecte sunt valabile și pentru inculpatul Roșu Robert Mihăiță, care a exercitat calitatea de avocat al inculpatului Al României Paul Philippe cu ocazia adoptării deciziei de retrocedare a Fermei Regale Băneasa. Prezența inculpatului Roșu Robert Mihăiță la sediul ICDPP a fost justificată exclusiv de necesitatea apărării intereselor juridice ale clientului său, iar toate actele desfășurate de acesta au fost acte legale, probele menționate mai sus denotă convingerea

inculpatului Roșu Robert Mihăiță că demersul inculpatului Al României Paul Philippe este unul legitim, întrucât acesta era persoană îndreptățită și avea dreptul la retrocedarea acestui imobil (...).

Pentru aceste motive, în temeiul art. 16, alin. 1, lit. b teza I Cod proc. penală, instanța va dispune achitarea tuturor inculpaților trimiși în judecată pentru această infracțiune de abuz în serviciu, în calitate de autori sau complici, deoarece faptele comise de aceștia nu sunt prevăzute de legea penală, ci sunt fapte legale. (...)

Referitor la infracțiunea de spălare a banilor reținută de parchet (...) în forma complicității în sarcina (...) Roșu Robert Mihăiță (...).

Instanța constată că probele administrate în cursul urmăririi penale și în cursul cercetării judecătorești nu confirmă săvârșirea de către (...) Roșu Robert Mihăiță a acestor infracțiuni. (...)

Pentru aceste motive, având în vedere lipsa situației premisă a infracțiunii de spălare a banilor (...), instanța reține că faptele reținute în sarcina (...) Roșu Robert Mihăiță (...) nu întrunesc elementele de tipicitate ale infracțiunii de spălare a banilor. În consecință, în temeiul art. 16, lit. b, teza I Cod procedură penală, (...) deoarece s-au petrecut niște fapte materiale, care nu întrunesc elementele de tipicitate ale infracțiunii de spălare a banilor, va dispune achitarea (...).

Referitor la infracțiunea de constituire a unui grup infracțional organizat reținută în sarcina (...) Roșu Robert Mihăiță, în forma complicității (...).

Instanța constată că probele administrate în cursul urmăririi penale și în cursul cercetării judecătorești nu confirmă săvârșirea de către (...) Roșu Robert Mihăiță a acestei infracțiuni. (...)

Inculpatul Roșu Robert Mihăiță a desfășurat doar activități de asistență juridică, în calitate sa de avocat în cadrul unei firma de avocatură cu care societatea Reciplia SRL încheiasse un contract. (...)

Față de cele de mai sus, având în vedere că activitatea incuțaților în cadrul SC Reciplia SRL a fost una normală pentru o societate având ca obiect de activitate afaceri în domeniul imobiliar, fără să rezulte din vreo probă că scopul reunirii și colaborării lor ar fi fost unul infracțional, în temeiul art. 16 alin. 1, lit. b, teza I Cod proc. Penală, va dispune achitarea lui (...) Roșu Robert Mihăiță (...).”

Prin **decizia penală nr. 382/17.12.2020** pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, au fost admise apelurile formulate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție – Serviciul Teritorial Brașov și de părțile civile, și a desființat în parte sentința penală nr. 39/27.06.2019 atacată, cu consecința, în ceea ce-l privește pe reclamant, a condamnării la pedeapsa rezultantă de 5 ani închisoare, cu executare.

În aceeași dată este emis mandatul de executare nr. 46/2019, fiind ordonată și dispusă arestarea reclamantului și depunerea acestuia la cel mai apropiat loc de deținere pentru executarea pedepsei sus – menționate. Reclamantul a executat 341 zile din pedeapsă, la Penitenciarul Rahova (în perioada 17.12.2020 – 29.10.2021) și la Penitenciarul Jilava (în perioada 29.10.2021 – 23.11.2021).

Prin **decizia penală nr. 534/23.11.2021** pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, a fost admis recursul în casație declarat de reclamant împotriva deciziei penale nr. 382/17.12.2020 și desființată aceasta în ceea ce îl privește, dispunându-se achitarea sa în temeiul art. 16, alin. 1, lit. b din Codul de procedură penală, cu anularea formelor de executare emise în baza deciziei penale amintite și punerea de îndată în libertate a reclamantului.

În considerentele acestei decizii, Înalta Curte de Casație și Justiție a reținut, între altele:

„(...) Raportat la acțiunile reținute în sarcina inculpatului Roșu Robert Mihăiță, astfel cum au fost descrise de instanța de apel, activitățile desfășurate de acesta, în calitate de avocat, nu se circumscriu elementului material al laturii obiective a infracțiunii, respectiv, acte întreprinse de acesta pentru constituirea propriu-zisă și organizarea efectivă a grupului, în vederea realizării scopului infracțional comun. (...)

Concluzionând, activitatea inculpatului Roșu Robert Mihăiță de a transpune într-un contract, voința părților, liber exprimată, cu respectarea dispozițiilor legale în materie, în baza

actelor prezentate de părți, exclude totalmente antrenarea răspunderii penale a acestuia pentru săvârșirea infracțiunii de constituire a unui grup infracțional organizat, fapta sa nefiind prevăzută de legea penală. (...)

Avocatul, potrivit legii, nu este absolvit de răspundere penală, dar a contura o formă de participare penală și a reține vinovăția acestuia – care își exercită prerogativele profesionale în limitele legii, Codului Deontologic și ale Statutului, servind, prin actele întocmite, apărării intereselor părții, constituie o teză profund eronată, de natură a anihila rolul acestuia în procedurile prevăzute de lege. (...)

Toate aceste acte exercitate de inculpatul Roșu Robert Mihăiță, în calitate sa de avocat, se circumscriu, esențialmente, activităților pe care le desfășoară orice avocat în exercitarea atribuțiilor conferite de Legea nr. 51/1995 privind organizarea și exercitarea profesiei de avocat, Statutul profesiei de avocat, respectiv, Codul deontologic. (...)

În cauza de față, reclamantul solicită repararea atât a prejudiciului moral, cât și a celui material, ca urmare a privării de libertate atât în urma măsurii preventive (reținerea din 09.12.2015, arestul la domiciliu în perioada 11.12.2015-11.03.2016), cât și în executarea pedepsei (17.12.2020 – 23.11.2016).

Articolul 5 paragraful 5 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului reglementează dreptul la reparație pentru prejudicii derivate din detenția nelegală: „Orice persoană care este victima unei arestări sau a unei dețineri în condiții contrare dispozițiilor acestui articol are dreptul la reparații”.

În mod simetric, dispozițiile art. 9 C. proc. pen. consacră același drept, și anume dreptul la libertate și siguranță, iar în alin. (5) reglementează dreptul la repararea prejudiciului, după cum urmează:

„Orice persoană față de care s-a dispus în mod nelegal, în cursul procesului penal, o măsură privativă de libertate are dreptul la repararea pagubei suferite, în condițiile prevăzute de lege”.

În mod similar, dispozițiile art. 539 C. proc. pen. prevăd că:

„(1) Are dreptul la repararea pagubei și persoana care, în cursul procesului penal, a fost privată nelegal de libertate.

(2) Privarea nelegală de libertate trebuie să fie stabilită, după caz, prin ordonanță a procurorului, prin încheierea definitivă a judecătorului de drepturi și libertăți sau a judecătorului de cameră preliminară, precum și prin încheierea definitivă sau hotărârea definitivă a instanței de judecată investită cu judecarea cauzei”.

În continuare, față de temeiul juridic al cererii de față, tribunalul reține ca relevante considerentele expuse de Curtea Constituțională în decizia nr. 136/2021 referitoare la admiterea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 539 din Codul de procedură penală:

„Analizând conținutul normativ al art. 539 din Codul de procedură penală, Curtea reține că acesta reglementează dreptul la repararea pagubei al persoanei față de care au fost dispuse în mod nelegal măsuri preventive privative de libertate sau alte măsuri de fapt cu efect similar, neprevăzute de lege. Dacă aceste din urmă măsuri intră de plano sub incidența textului criticat, sub aspectul măsurilor preventive privative de libertate trebuie realizată o distincție între cele care au fost luate potrivit legii și cele cu încălcarea acesteia.

(...) Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, o arestare sau detenție în sensul art. 5 paragraful 1 lit. c) din Convenție trebuie să îndeplinească trei condiții, și anume: să se bazeze pe o suspiciune rezonabilă, să fie luată de autoritatea competentă și să fie legală și în conformitate cu procedura prevăzută de lege (Hotărârea din 28 noiembrie 2017, pronunțată în Cauza Merabishvili împotriva Georgiei, paragrafele 183-186). În Hotărârea din 16 iunie 2005, pronunțată în Cauza Storck împotriva Germaniei, paragraful 122, Curtea a reiterat că art. 5 paragraful 5 din Convenție creează un drept direct la reparații, cu condiția ca instanțele naționale sau cea europeană să constate că solicitantul a fost privat de libertatea sa, contrar art. 5 paragrafele 1-4 din Convenție (Hotărârea din 29 noiembrie 1988, pronunțată în Cauza Brogan și alții

împotriva Regatului Unit, paragraful 67, sau Hotărârea din 14 ianuarie 2014, pronunțată în Cauza Sâncrăian împotriva României, paragraful 91).

(...) Curtea a constatat că dreptul la repararea pagubei în cazul privării nelegale de libertate, prevăzut la art. 539 din Codul de procedură penală, constituie o preluare, prin normele procesual penale naționale, a dispozițiilor art. 5 paragraful 5 din Convenție, al cărui standard de protecție este unul minim, statele membre fiind îndreptățite să ofere, prin legislația internă, o protecție juridică sporită libertății individuale, prin reglementarea dreptului la reparații și în alte situații decât cele expres rezultate din norma de la art. 5 paragraful 5 din Convenție.

(...) Curtea observă că în jurisprudența sa privind art. 539 din Codul de procedură penală, a reținut că procedura reparării pagubei materiale sau a daunei morale în caz de privare nelegală de libertate este o procedură specială, fiind cuprinsă în Codul de procedură penală. Dispunerea acestor norme procesual penale în acest act normativ are relevanță din perspectiva stabilirii regimului juridic specific al acestei forme de răspundere a statului în raport cu regimul altor forme de răspundere juridică, de drept comun, cum ar fi răspunderea civilă delictuală, reglementată în art. 1.349 și art. 1.357-1.380 din noul Cod civil. Așadar, procedura reglementată de art. 539 din Codul de procedură penală este o procedură specială care derogă de la dreptul comun în temeiul principiului specialia generalibus derogant. De asemenea, procedura specială reglementată în art. 539 din Codul de procedură penală, vizează exclusiv cazurile de privare nelegală de libertate, iar nu alte drepturi fundamentale ale omului, pentru a căror lezare este necesară invocarea altor temeuri de drept (...).

(..) Curtea reține că limitele libertății individuale sunt menționate expres chiar în textul Constituției, respectiv prin dispozițiile art. 23 alin. (2)-(12). Privarea de libertate reprezintă măsura și limita libertății individuale, reglementarea sa fiind inerentă exercitării prerogativelor statului în materie legislativă, în sensul că un stat de drept trebuie să dispună de un mecanism normativ apt să definească atât aspectul pozitiv, prin indicarea a ceea ce este circumscris conținutului său, cât și pe cel negativ al dreptului, prin indicarea limitelor/condițiilor care se impun.

37. Măsurile preventive privative de libertate luate în cursul procesului penal reprezintă o limitare severă/majoră a libertății individuale a persoanei. Chiar dacă textul constituțional permite limitarea libertății individuale în scopul bunei desfășurări a procesului penal, nu înseamnă că indiferent de rezultatul acestui proces, atingerea adusă acestei libertăți nu ar trebui reparată. Cu alte cuvinte, deznodământul procesului judiciar trebuie considerat ca fiind un criteriu esențial pentru compensarea nedreptății suferite de persoana în cauză. Statul a apelat la o excepție de la principiul inviolabilității libertății individuale în cursul procesului penal pentru a-și realiza una dintre funcțiile sale principale, respectiv apărarea ordinii publice, însă, odată ce a apelat la acest mecanism de excepție, și-a asumat în mod direct răspunderea pentru aplicarea acestuia. Prin urmare, în cazul în care se dovedește, printr-o ordonanță de clasare/hotărâre judecătorească definitivă, că acuzația în materie penală adusă persoanei este neîntemeiată, limitările severe aduse libertății individuale a acesteia trebuie să fie compensate. Altfel, inviolabilitatea ar deveni un concept iluzoriu, care ar putea fi nesocotit fără niciun drept la despăgubire ori de câte ori autoritățile statale ar dori acest lucru. Prin urmare, dreptul la despăgubiri nu constituie un instrument juridic de garantare a libertății individuale (circumscris cazurilor și condițiilor prevăzute de lege), ci de reparare a încălcării acesteia.

38. Dacă pentru o măsură preventivă privativă de libertate luată în condiții *nelegale* statul datorează despăgubiri, indiferent de rezultatul procesului penal, tocmai pentru că și-a încălcat propriul său sistem normativ, tot astfel și privarea de libertate a unei persoane față de care, analizând fondul acuzației, statul nu reușește să răstoarne prezumția de nevinovăție reclamă un necesar drept la despăgubire. Fiind privată de libertate în considerarea acuzației aduse, constatarea caracterului neîntemeiat/neconcordant cu realitatea al acuzației are ca efect reținerea caracterului injust/nedrept al măsurilor privative de libertate luate împotriva persoanei în cauză, în cursul procesului penal. Situația relevată indică același grad de severitate a intruziunii în libertatea individuală a persoanei precum ipoteza unei arestări nelegale, neconformă cu normele procedurale, astfel că, în acest caz, dreptul la despăgubiri nu poate fi negat. Nerespectarea unor

proceduri legale în luarea măsurii preventive privative de libertate, respectiv netemeinicia acuzației în materie penală, acuzație care a determinat luarea măsurii preventive privative de libertate, sunt motive care justifică în aceeași măsură un drept la despăgubire pentru afectarea libertății individuale, chiar dacă temeiurile sunt diferite (nelegalitatea măsurii, respectiv netemeinicia acuzației). Faptul că privarea de libertate se dovedește a fi injustă și nedreaptă de abia la sfârșitul procesului penal nu înseamnă că nu a fost injustă și nedreaptă chiar la momentul dispunerii ei și că, prin urmare, persoana supusă măsurii nu ar fi fost nedreptățită.

39. Curtea constată că rațiunea și finalitatea existenței statului se fundamentează pe valorile supreme consacrate prin art. 1 alin. (3) din Constituție, iar printre acestea se numără și dreptatea, care asigură nu doar buna funcționare a statului, dar și încrederea societății în acțiunea acestuia, în speță, în actul de justiție. Raportul juridic dintre stat și cetățean în cadrul unui proces penal este un raport de putere publică, oferind autorităților abilitate competența de a folosi în mod legitim forța de constrângere a statului. Aceasta trebuie realizată în limitele prevederilor constituționale și legale, astfel încât să fie respectate atât procedurile normate prin lege, cât și drepturile și libertățile fundamentale, principiile de drept și valorile supreme prevăzute în Constituție. Orice acțiune a statului, chiar legală fiind, dacă prin finalitatea ei devine injustă/nedreaptă pentru cetățean, trebuie însoțită de un remediu normativ corespunzător în vederea restabilirii stării de dreptate atât în privința persoanei în cauză, cât și pentru societate. Prin urmare, evaluarea acțiunii statului strict dintr-o perspectivă legalistă - subsumată în mod mecanic respectării procedurilor legale - poate duce la o concluzie falacioasă în analiza constituționalității normei juridice. De aceea, ea trebuie realizată și din perspectiva fundamentelor care stau la baza existenței statului. Întrucât valorile supreme consacrate prin art. 1 alin. (3) din Constituție reprezintă garanții juridice fundamentale pentru asigurarea supremației Constituției, rezultă că acestea sunt standarde de referință primordiale în cadrul controlului de constituționalitate a normei juridice și, în consecință, trebuie valorizate în mod corespunzător.

(...) În consecință, din moment ce statul a aplicat unul dintre mecanismele care justifică o derogare permisă de la inviolabilitatea libertății individuale și ulterior s-a dovedit că acuzația în materie penală adusă nu a fost aptă să răstoarne prezumția de nevinovăție, acțiunea inițială a statului nu poate fi calificată decât ca o faptă nejustificată și, în consecință, ilicită, care angajează răspunderea sa delictuală în temeiul art. 1349 din Codul civil, astfel că ea trebuie valorizată în procedura specială reglementată de art. 539 din Codul de procedură penală. Soluția dată/pronunțată pe fondul acuzației în materie penală, favorabilă persoanei acuzate, nu o privează de statutul de persoană prejudiciată și nu compensează daunele aduse persoanei sale prin privarea sa de libertate dispusă în cursul procesului penal, întrucât această soluție nu are natura juridică a unei despăgubiri, ci, din contră, generează un drept la despăgubire. Totodată, statul nu se poate exonera de această răspundere nici dacă dovedește că fiecare dintre prepușii săi a acționat legal. Astfel, este angajată o răspundere obiectivă a statului la repararea pagubei suferite de către persoana în cauză, având ca temei obligația statului de a garanta buna funcționare a serviciului public al justiției.

(...) Prin urmare, având în vedere obligația statului de a valoriza dreptatea, încălcarea inviolabilității libertății individuale în cazul analizat constituie o eroare judiciară în sensul art. 52 alin. (3) teza întâi din Constituție, dar nu din perspectiva aprecierii judecătorului cauzei care s-a bazat pe materialul probator existent în cauză, ci din perspectiva soluției procesului. Astfel, este inadmisibil ca o persoană achitată să continue să suporte stigmatul privării de libertate la care a fost supusă, fără a i se face o necesară reparație atât materială, cât și morală. De aceea, condiționarea dreptului la despăgubire strict de caracterul nelegal al măsurii privative de libertate este de natură să limiteze sfera de aplicare a dispozițiilor art. 52 alin. (3) teza întâi coroborat cu art. 23 alin. (1) și art. 1 alin. (3) din Constituție în condițiile în care, în temeiul acestor dispoziții constituționale, și soluția de achitare/clasare dată pe fondul acuzației în materie penală angajează răspunderea statului pentru privarea de libertate.

45. În consecință, Curtea constată că prin prisma art. 1 alin. (3) și art. 23 alin. (1) din Constituție, privarea de libertate dispusă în cursul procesului penal soluționat prin aplicarea art. 16

alin. (1) lit. a)-d) din Codul de procedură penală generează un prejudiciu persoanei supuse acestei măsuri, ceea ce atrage aplicabilitatea art. 52 alin. (3) teza întâi din Constituție.

(...) În consecință, Curtea reține că recunoașterea dreptului la despăgubiri în cazul privării nedrepte de libertate nu este o consecință a art. 5 paragraful 5 din Convenție, ci al art. 1 alin. (3), art. 23 alin. (1) și art. 52 alin. (3) teza întâi din Constituție. Aceste texte constituționale oferă un standard mai înalt de protecție libertății individuale decât cel stabilit de Convenție, dreptul la despăgubire fiind recunoscut atât în privința privării nelegale de libertate, cât și a celei nedrepte dispuse în cursul procesului penal soluționat prin clasare, conform art. 16 alin. (1) lit. a)-d) din Codul de procedură penală, sau achitare. Odată oferit acest standard, și în privința acestuia devin aplicabile garanțiile rezultate din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului referitoare la art. 5 paragraful 5 din Convenție.(...)”

Tribunalul nu este de acord cu pârâțul în aprecierea incidenței deciziei nr. 136/2021 a Curții Constituționale, apărările sale că subzistă art. 9, alin. 5 din C.proc.pen., cu referire la limitele unei privări *nelegale* de libertate, precum și că instanța civilă are în continuare obligația de a verifica legalitatea/nelegalitatea măsurilor restrictive sau privative de libertate, neputând fi validate. Tribunalul remarcă și faptul că în expunerea apărărilor sale, pârâțul invocă decizii ale Curții Constituționale anterioare deciziei nr. 136/2021, care nu pot schimba viziunea expusă de Curte în cadrul acestei din urmă hotărâri, fiind evident că aceasta este suficientă pentru constatarea nașterii unui drept la reparație pentru toate persoanele aflate în situația privării de libertate în cursul unui proces penal finalizat prin clasare sau achitare.

Tribunalul mai constată că instanța de contencios constituțional a extins modul în care funcționează mecanismul prevăzut de legiuitor la art. 52, alin. 3 din Constituție, reglementând răspunderea obiectivă a statului și în situația unei privări de libertate *nejustificate*, nu doar nelegale, cum consacră anterior art. 539 NCPP, și nu doar în situația unei erori judiciare, cum stabilește art. 538 NCpp.

Tribunalul observă că prin decizia menționată, Curtea Constituțională a statuat că simpla existența unei ordonanțe de clasare sau a unei hotărâri de achitare determină reținerea caracterului *nejustificat* al privării de libertate dispuse în cursul procesului penal finalizat astfel, nemaifiind necesară existența anterioară a unui act procesual care să analizeze caracterul *nelegal* al acesteia.

În privința perioadei în care reclamantul a fost privat de libertate în executarea pedepsei, tribunalul consideră că și aceasta se circumscrie dispozițiilor art. 539 Cpp, reținând că, deși face referire în considerentele deciziei nr. 136/2021 în mare parte la privarea preventivă de libertate, Curtea Constituțională expune și considerente precum: „limitările severe aduse libertății individuale a acesteia trebuie să fie compensate”, „Fiind privată de libertate în considerarea acuzației aduse, constatarea caracterului neîntemeiat/neconcordant cu realitatea al acuzației are ca efect reținerea caracterului injust/nedrept al măsurilor privative de libertate luate împotriva persoanei în cauză, în cursul procesului penal.” Sintagma „în cursul procesului penal” nu poate fi limitată doar la soluționarea definitivă în cadrul apelului a unui astfel de litigiu, cu rămânerea fără efect a admiterii unei căi extraordinare de atac, această interpretare fiind de natură a omite a priori din analiză o perioadă importantă, care se subsumează noțiunii de privare nejustificată, exact în înțelesul determinat de Curtea Constituțională mai sus. De altfel, deși din altă perspectivă (infirmată de decizia nr. 136/2021 menționată), Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat (în decizia nr. 11/2020 privind respingerea ca inadmisibilă a sesizării în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile) că „art. 539 alin. (1) din Codul de procedură penală nu reglementează dreptul la repararea pagubei numai în favoarea persoanelor care au fost private în mod nelegal de libertate exclusiv în baza unei măsuri preventive privative de libertate și, cu atât mai puțin, nu exclude același drept pentru persoanele care au fost private în mod nelegal de libertate în baza unui mandat de executare a pedepsei privative de libertate (închisoare cu executare).(…) Dacă legiuitorul român a stabilit prin dispozițiile legii procesuale penale principiul răspunderii obiective a statului sub aspectul reparațiilor pe care le acordă celui care a suferit în mod injust de pe urma unei privări nelegale de libertate în baza unei măsuri preventive privative de libertate (care se poate fundamenta pe fapte, indicii sau suspiciuni rezonabile care nu trebuie să fie de același nivel cu cele

necesare pentru fundamentarea unei condamnări), cu atât mai mult aceeași răspundere obiectivă poate fi antrenată în cazul în care privarea nelegală de libertate decurge din punerea în executare a unui mandat de executare a pedepsei închisorii, aplicată printr-o hotărâre penală definitivă.”

Răspunderea patrimonială a Statului este în toate cazurile o răspundere civilă delictuală, angajându-se în prezența cumulativă a trei dintre condițiile răspunderii civile delictuale pentru fapta proprie:

- fapta ilicită și prejudiciabilă, care constă în eroarea judiciară săvârșită de serviciul public de justiție (în cauza de față, privarea de libertate nejustificată);
- prejudiciul patrimonial și/sau moral;
- raportul de cauzalitate dintre eroarea judiciară și prejudiciul injust suferit de către victima erorii judiciare.

După fundamentul său, răspunderea civilă delictuală specială a Statului este obiectivă, fără vinovăție. Lipsa cerinței acestei condiții a răspunderii civile delictuale se explică și întemeiază pe obligația de garanție în sarcina Statului, care are ca suport riscul de activitate a serviciului public de înfăptuire a justiției. Buna administrare a justiției, care este un atribut exclusiv al statului, este în același timp și un drept fundamental al cetățenilor oricărui stat democratic. Statul trebuie să răspundă pentru activitatea defectuoasă a serviciilor sale, obligația de reparare fiind independentă de obligația persoanei care a săvârșit fapta generatoare a lanțului causal.

Scopul angajării răspunderii Statului îl constituie despăgubirea daunelor produse, la baza răspunderii civile fiind un principiu incontestabil: cel al reparării integrale a prejudiciului.

În privința prejudiciului moral, tribunalul reține, astfel cum a expus și pârâțul în întâmpinarea sa, că în termenii Convenției Europene a Drepturilor Omului, criteriul echității în materia despăgubirilor morale are în vedere necesitatea ca persoana vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit, cu efecte compensatorii.

În acest sens, tribunalul reține că reclamantul a fost privat de libertate o perioadă de 94 de zile (09.12.2015, 11.12.2015-11.03.2016), fiind reținut pentru audiere și arestat preventiv la domiciliu, precum și încă 341 de zile (17.12.2020 – 23.11.2016), ca urmare a condamnării la pedeapsa de 5 ani închisoare prin decizia penală nr. 382/17.12.2020.

Prin decizia penală nr. 534/23.11.2021 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, a fost admis recursul în casație declarat de reclamant împotriva deciziei penale nr. 382/17.12.2020 și desființată aceasta în ceea ce îl privește, dispunându-se achitarea sa în temeiul art. 16, alin. 1, lit. b din Codul de procedură penală, cu anularea formelor de executare emise în baza deciziei penale amintite și punerea de îndată în libertate a reclamantului.

Tribunalul confirmă veridicitatea susținerii că anumite suferințe nu pot cuantificate, după cum nu pot fi nici probate în totalitatea detaliilor componente (cum ar fi șocul arestării, dificultatea de a găsi resursele necesare de ordin fizic și psihic pentru a depăși întreaga situație, jena din mediul penitenciar), astfel că aprecierea întregului context revine tribunalului prin luare în considerare, în mod global, a tuturor circumstanțelor relevante.

Din declarațiile martorilor audiați în cauză, rezultă că perioada în care reclamantul a fost arestat la domiciliu a fost o perioadă dificilă, lipsa posibilității de a ieși din apartament, verificările organelor abilitate, care survineau chiar și la ore nepotrivite, creând un stres major reclamantului. Acesta a început să se izoleze de familie, de prieteni, avea o stare psihică deteriorată, resimțind efectele inculpării și arestării prin prisma restrângerii cercului de prieteni, a contactelor sociale și a posibilității de a se ocupa de activitățile familiale zilnice (administrative, dus copiii la școală etc.). De asemenea, și latura profesională a vieții i-a fost afectată, fiind evident că în perioada arestului la domiciliu acesta nu a mai putut desfășura niciuna dintre activitățile pe care profesia de avocat le presupune. Este certă tensiunea psihică resimțită în această perioadă, în care reclamantul s-a văzut nevoit să suporte consecințele unei privări de libertate nejustificate, iar în acest context trebuie menționată și presiunea determinată de expunerea oprobriului public, prezentarea reclamantului în mod succesiv în media cu cătușe la mâini, după cum rezultă din planșele foto (capturi de ecran)

depuse la dosar, aspecte care trebuie să fie luate în considerare la constatarea prejudiciului moral încercat de reclamant.

Referitor la perioada în care reclamantul a fost încarcerat în executarea pedepsei, atât la Penitenciarul Rahova (în perioada 17.12.2020 – 29.10.2021), cât și la Penitenciarul Jilava (în perioada 29.10.2021 – 23.11.2021), tribunalul reține că aceasta a fost cea în care impactul asupra reclamantului a fost sever.

Din declarațiile martorilor audiați în cauză, tribunalul reține că acesta a fost deținut în condiții improprii, având pe corp numeroase semne de pișcături de ploșnițe, locuind într-o cameră mică, friguroasă iarna și călduroasă vara, că avea apă caldă intermitent, cu lumina naturală mult redusă din cauza gratiilor, și fără posibilități de ieșit în aer liber (întrucât și spațiul de plimbare zilnică era acoperit cu gratii), zgomotul inerent locuirii într-un spațiu cu mai multe persoane, certurile din spațiile alăturate, împiedicându-i odihna. Din declarația martorului Ionescu Nicoleta, coroborată cu rezultatul examinării RMN depus la dosar, tribunalul reține că reclamantul a fost afectat fizic și prin agravarea stării de sănătate, martorul declarând și că a încercat, alături de familia acestuia, să îl ajute pe reclamant în privința problemelor cu coloana, prin aducerea în locul de deținere a unei saltele, însă nu li s-a permis. Celelalte aspecte enumerate în cererea de chemare în judecată nu sunt confirmate de ansamblul materialului probator administrat în cauză, prin urmare, nu vor fi reținute de tribunal.

Tribunalul reține, tot din declarațiile coroborate ale martorilor, și consecințele sociale ale arestului preventiv și ale condamnării cu executare, mai multe persoane din anturajul reclamantului având îndoieli cu privire la nevinovăția acestuia, chiar societatea de avocatură la care acesta lucra fiind nevoită să prezinte rapoarte explicative referitoare la situația reclamantului, fiind clienți din portofoliul acesteia care au redus ori întrerupt colaborările active din acest considerent. Ulterior eliberării, starea reclamantului s-a prelungit, fiind în continuare afectat, cu atacuri de panică, se simțea rușinat și umilit.

Tribunalul mai notează și frustrarea resimțită de reclamant în toată perioada în care a fost privat de libertate, întrucât avea certitudinea, confirmată ulterior și de instanța de judecată, prin achitarea sa în temeiul art. 16, lit. b C.proc.pen., că nu a săvârșit faptele care i se impută. În aceste condiții, lipsirea sa de un drept fundamental, cum este cel la libertate, afectarea demnității și a onoarei, a reputației profesionale, constituie un prejudiciu moral cert care trebuie să primească un remediu de natură a compensa perioada petrecută în detenție nejustificată, peste care s-au suprapus evenimente familiale nefaste (decesul tatălui său).

Tribunalul nu poate omite considerentele convergente ale sentinței penale nr. 39/27.06.2019 pronunțată de Curtea de Apel Brașov și ale deciziei penale nr. 534/23.11.2021 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, în cadrul cărora ambele instanțe au stabilit (cea din urmă cu caracter definitiv în soluționarea recursului în casație) că activitatea imputată reclamantului ca având caracterul unor fapte de natură penală, a fost o activitate desfășurată în limitele firești ale profesiei de avocat, astfel cum au fost acestea reglementate de Legea nr. 51/1995, Statutul profesiei de avocat și Codul deontologic al avocatului. Or, condamnarea la o pedeapsă cu închisoarea, suferită de reclamant, cu privarea sa de libertate, pentru o activitate normală desfășurată în exercitarea profesiei a reprezentat un șoc violent și real pentru reclamant. Tribunalul intenționează să sublinieze prin aceste considerente, impactul deosebit de grav al unei astfel de privări de libertate care a fost dispusă având la bază raționament „fundamental eronat” care „vădește deturnarea abruptă a raporturilor dintre avocat, parte și terțe persoane, proprii exercitării profesiei de avocat” (cum se expune în decizia penală nr. 534/23.11.2021 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție).

Tribunalul consideră că este evident prejudiciul moral resimțit de reclamant în toată perioada în care a fost privat nejustificat de libertate. Acesta este unul dintre fondatorii uneia dintre cele mai renumite societăți de avocatură, cu prestigiu național și internațional, participând de-a lungul timpului în calitate de modarator și speaker la diverse conferințe pe teme juridice, este cunoscut ca autor de articole și cărți în domeniul dreptului, a primit apreciere în media ca „manager de top”. Consecințele privării sale nejustificate de libertate nu pot fi privite doar

răsfrângându-se asupra libertății de mișcare, ci cu ecou mult mai larg, în toate planurile vieții sale, familial, social, profesional. Tribunalul a amintit deja de expunerea media abundentă din perioada arestării sale, de efectele asupra familiei sale, reclamantul încercând să reducă impactul asupra copiilor săi minori prin evitarea subiectului în prezența acestora, fără succes prin prisma notorietății cazului, precum și afectarea reputației reclamantului, mai mulți clienți refuzând colaborarea cu acesta, aspecte rezultând cu claritate din declarațiile ambilor martori audiați în cauză.

Tribunalul mai menționează că suma acordată cu titlu de daune morale nu trebuie privită matematic, ca o împărțire a sumei totale la numărul de zile, ci trebuie evaluată dintr-o mai largă perspectivă, care presupune pe lângă privirea efectivă de libertate restrângerea libertății de circulație, care în sine sunt traumatizante, și adăugarea suferințelor suprapuse, atât morale, cât și fizice (detaliat mai sus).

În acest context, tribunalul consideră că suma de 1.000.000 lei este rezonabilă și suficientă pentru a se putea aprecia că oferă o compensație reclamantului pentru toată perioada (de 435 de zile) în care a fost privat nejustificat de libertate, atât în arest preventiv, cât și în executarea pedepsei. Perioada cumulată de 435 zile este deosebit de îndelungată, având în vedere caracterul nejustificat al acesteia, decurgând din achitarea prin raportare la art. 16, lit. b CPP, fiind marcată de stres, deznădejde, umilință, teamă și îngrijorare, fiind cert că supunerea unei persoane la acest context pe această perioadă are consecințe de durată, atât fizice, dar mai ales psihice.

Referitor la daunele materiale, tribunalul menționează următoarele:

Pentru apărarea reclamantului în dosarul penal nr. 345/64/2016, la data de 09.06.2016, a fost încheiat contractul de asistență juridică nr. 1497152, prin care SCA Micu, Zarafiu și Asociații s-a angajat pentru asistența juridică și reprezentare în procedura de cameră preliminară și în cursul judecății în primă instanță, onorariul fiind stabilit la suma de 8.000 euro + TVA, lunar, echivalent în lei. În temeiul acestuia, au fost emise facturile fiscale din perioada 24.06.2016 – 28.06.2019, care au fost achitate corespunzător condițiilor contractuale (fl. 214-286).

La data de 11.10.2019, cu aceeași SCA se încheie în același scop, însă pentru apelul exercitat împotriva sentinței penale nr. 39/27.06.2019, pentru același onorariu, contractul de asistență juridică nr. 1497182. În baza acestuia, au fost emise facturi fiscale pentru perioada 22.0.2019 – 20.11.2020, care au fost achitate conform contractului (fl. 288- 315).

În cursul procesului penal, reclamantul a suportat cheltuieli cu transportul (deplasarea la Brașov) și onorariile experților judiciari desemnați în cauză (fl. 317-342).

Existența și quantumul acestor cheltuieli - de 2.264.390 lei, pentru onorariile de avocați, și 18.562 lei, pentru celelalte categorii, nu au fost contestate de pârât.

În privința incidenței art. 276 alin. 5 NCPP - „În caz de achitare, persoana vătămată sau partea civilă este obligată să plătească inculpatului și, după caz, părții responsabile civilmente cheltuielile judiciare făcute de aceștia, în măsura în care au fost provocate de persoana vătămată sau de partea civilă”, tribunalul nu este de acord cu această apărare a pârâtului. În cauza de față, aceste prevederi legale nu au aplicabilitate întrucât cheltuielile judiciare ale reclamantului nu au fost cauzate de părțile vătămate sau părțile civile, acțiunea penală fiind demarată din oficiu, iar achitarea fiind dispusă pentru că faptele imputate nu erau prevăzute de legea penală. Pe de altă parte, prevederile art. 276, alin. 6 NCPP stabilesc că: „În celelalte cazuri instanța stabilește obligația de restituire potrivit legii civile”. În acest context, tribunalul va reda considerentele expuse de Înalta Curte de Casație și Justiție în decizia nr. 20/2018 privind examinarea sesizării formulate de Tribunalul București - Secția a IV-a civilă în Dosarul nr. 9.852/302/2016 privind pronunțarea unei hotărâri prealabile referitoare la o chestiune de drept (în care sesizarea a fost respinsă ca inadmisibilă, însă aprecierile instanței supreme sunt relevante pentru speță):

„78. De altfel, în doctrina de specialitate, chestiunea restituirii cheltuielilor avansate de inculpat în situația achitării sale definitive a fost, la rândul său, dezbătută. Studii mai vechi, care au analizat problema cheltuielilor efectuate de părți, în interpretarea art. 193 alineatul final din Codul de procedură penală din 1968, au avansat ideea că în procesul penal obligația suportării

acestora are un caracter complex și diferențiat de cel din procesul civil, făcând dificilă fundamentarea lor teoretică, dar totuși, atunci când ele nu pot fi asociate culpei infracționale, acestea se suportă potrivit legii civile (N. Volonciu, *Tratat de procedură penală*, vol. I, Editura Paideia, 2001). S-a reținut, de asemenea, că obligația statului de a suporta cheltuielile judiciare avansate de părți este subsidiară și integrală, în sensul că intervine atunci când o astfel de obligație nu incumbă altor părți sau subiecți procesuali principali ai procesului penal și cuprinde toate cheltuielile efectuate cu desfășurarea procesului. În mod particular, atunci când dispozițiile procesual penale stabilesc că obligația de restituire a cheltuielilor de judecată se stabilește potrivit legii civile, iar în proces nu se poate reține culpa procesuală a inculpatului, părții vătămate sau părții civile, conținutul textelor indică tocmai culpa procesuală a organului de urmărire penală în instrumentarea dosarului. (Noul Cod de procedură penală comentat, N. Volonciu, A.S. Uzlău, ș.a., Editura Hamangiu, 2014; *Tratat de drept procesual penal*, G. Gh. Theodoru, Editura Hamangiu, 2013). În alte cazuri, în doctrină s-a apreciat că în stabilirea obligației de suportare a cheltuielilor de judecată efectuate în procesul penal trebuie avută în vedere culpa infracțională, iar numai subsidiar culpa procesuală, atât în privința autorităților judiciare, cât și a părților. Astfel, dacă inculpatul a fost achitat, obligația suportării cheltuielilor judiciare rămâne în sarcina statului, pe temeiul culpei procesuale a autorităților judiciare (G. Mateuț, *Tratat de procedură penală*, vol. II, Editura Hamangiu, 2012)(...)”

Tot din considerentele deciziei nr. 136/2021 a Curții Constituționale mai sus detaliate, tribunalul observă că mecanismul de reparare a pagubei include nu doar acoperirea prejudiciului moral, ci și a celui material, nefiind stabilită de plano o inadmisibilitate a unei astfel de acțiuni.

De asemenea, tribunalul reiterează teza răspunderii obiective a statului, care rămâne o răspundere civilă delictuală, chiar dacă fără condiția vinovăției, cum s-a detaliat anterior, astfel că principiul reparării integrale a prejudiciului rămâne un principiu fundamental și al acestei răspunderi.

Prin urmare, tribunalul va obliga pârâțul și la plata sumei de 2.282.952 lei, cu titlu de daune materiale.

În privința dobânzilor legale aferente, tribunalul constată că, fiind în prezența unei răspunderi civile delictuale, acestea sunt datorate conform art. 1381 alin. 2 și 3, art. 1385 coroborat cu art. 1535 alin. 1 C.civ., și curg de drept, de la data producerii faptei ilicite. Însă, față de limitele investiției, tribunalul va acorda dobânda legală aferentă sumelor menționate anterior, de la data formulării cererii de chemare în judecată, până la data plății efective.

**PENTRU ACESTE MOTIVE,
ÎN NUMELE LEGII
HOTĂRĂȘTE:**

Admite excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtei Direcția Națională Anticorupție. cu sediul în București, str. Știrbei Vodă nr. 79-81, sect. 1.

Respinge capătul de cerere având ca obiect daune materiale formulat în contradictoriu cu pârâta DNA, ca fiind introdus împotriva unei persoane fără calitate procesuală.

Admite în parte cererea formulată de reclamantul Roșu Robert Mihăiță cu domiciliul procesual ales în București, șos. Nicolae Titulescu nr. 4-8, clădirea America House, Aripa de Vest, et. 8, sect. 1, în contradictoriu cu pârâțul Statul Român prin Ministerul Finanțelor cu sediul în București, bd. Libertății nr. 16, sect. 5.

Obligă pârâțul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice la plata către reclamant a sumei de 1.000.000 lei, daune morale, precum și a sumei de 2.282.952 lei, daune materiale, precum și a dobânzii legale aferente acestor sume, de la data formulării cererii de chemare în judecată, până la data plății efective.

Cu drept de apel în 30 zile de la comunicare. Cererea de apel se depune la Tribunalul București.

Pronunțată prin punerea soluției la dispoziția părților prin mijlocirea grefei instanței,
astăzi, 16.12.2022.

**PREȘEDINTE,
M.A. Bîrlog**

**GREFIER,
B.C. Stamate**

Red. MAB/tehn. BCS/30.05.2023

WWW.LUMEAJUSTITIEI.R